

מי מריבה שמאי מחפש "סיבסוד"

מעניין מי מקוראי הסיפורת הישראלית שמע על סופר בשם שמאי גולן? לרבים שלא שמעו, מן הראוי לכתוב כי שמאי גולן הוא יושברדאש אגודת הסופרים.

ספריו של היורד גולן מעולם לא היו הטיפים וברמכה, וגם הערך הסיפורי הסגולי, שבין שורותיהם, פחות מדל (ודאי כותב שורות אלה לצל"ש עלי"ך, שבתוקף עבודתו נאלץ ליישר את עיניו בקריאת ספרים אלה).

בראיון שהעניק היורד שמאי לעיתונאי אייל מלגד בידעות אחרונות (9 בדצמבר 83) העלה שמאי את "צעקתם" של סופרי ישראל הרעבים ללחם. שמאי, המתפרנס זה שנים רבות ממיקצוע עסקנות הספרות, תחילה כמנהל בית-הספר בירושלים, ואחר כך כיו"ר אגודת הסופרים, ובאמצע בשפ"ט.

אילו היורד שמאי, היה כותב כאחת מהלשונות רבות-התפוצה (אנגלית, גרמנית, צרפתית), ספק אם איכות כתיבתו היתה מאפשרת לו לחיות מכתיבתו (אילו היה כותב ברוסית, איך-ספק שהסובייט-העליון היה מספק לו ממון בשפע).

אלא ששמאי הוא יורד המחפש סיבסוד ממשלתי בעידן זה, שבו מקצצת הממשלה את כנסי הסיבסוד השונים, והוא מספר בראיון בין השאר: בעניין זה פנינו כבר ליריד תעדת הכספים ולשר-האוצר, ולא נענינו. אנחנו פועלים ליצירת לובי (כאן המקום להעיר, שמוטב היה, אילו יורד אגודת הסופרים, היה משתמש במילה שדולה, כפי שקבעה האקדמיה ללשון העברית) בבנת לבטול הגזירה. הייבום לאפשר לסופר להתקיים בכבוד בארץ הזאת! כמו שמספרים מיסעלים אחרים, צריך לסבסוד גם את הסיפורת העברית...

אם יש בכוונתה של ממשלת ישראל, הנוכחית או החליפית, לסבסוד את הסיפורת הישראלית, מוטב שלא תעשה זאת. סיבסוד הסיפורת הישראלית, עלול להשמיד את כל אותם סופרים, שהיורד שמאי מייצגם, סופרים המוכרים כ-1000 עותקים לספר (מתוכם 900 עותקים לסיפורת של מישרד החינוך והתרבות), ואם היורד מחפש אחר קיום בכבוד, או שייך לעבוד.

עסקן גולן
סיבסוד לחוסר-כשרון

חותר לחיות

מ"סיפורות".

אילו היורד שמאי, היה כותב כאחת מהלשונות רבות-התפוצה (אנגלית, גרמנית, צרפתית), ספק אם איכות כתיבתו היתה מאפשרת לו לחיות מכתיבתו (אילו היה כותב ברוסית, איך-ספק שהסובייט-העליון היה מספק לו ממון בשפע).

אם יש בכוונתה של ממשלת ישראל, הנוכחית או החליפית, לסבסוד את הסיפורת הישראלית, מוטב שלא תעשה זאת. סיבסוד הסיפורת הישראלית, עלול להשמיד את כל אותם סופרים, שהיורד שמאי מייצגם, סופרים המוכרים כ-1000 עותקים לספר (מתוכם 900 עותקים לסיפורת של מישרד החינוך והתרבות), ואם היורד מחפש אחר קיום בכבוד, או שייך לעבוד.

אלוהים הוא הכל יכול — האם יוכל ליצור אבן שלא יהיה מסוגל להרים אותה? בשיחה זו, מובאים כמה פרדוקסים, כמו הפארוקס של ברטרנד ראסל לגולדלוב פארגה, פרדוקס קבוצת כל הקבוצות, או כל בני כרתים זוללים וסובאים, שקרנים ורמ"אים שנאמר בידי הנביא אפילמנדס מכרתים (1), או אימרתו של זנון החץ הנמצא בחלל שווה לעצמו בכל רגע של מעופו ולכן גם במשך כל עת מעופו. לפיכך החץ הנמצא במצב של מנוחה.

מאמר רב עניין הוא על אסטרונומיה ועל מדע גבולי — דרכים לידעת האמת או להתנסות בחוויות האמת: מאמר המעורר ככלים מדעיים את שאלת המידע המגיע לאדם מתורות רציונאליות לעומת מידע המגיע מתורות לארציונאליות.

כמוטו מפי הרקליטוס אי-אפשר לעבור באותו נהר פעמיים נפתח המאמר הרקליטוס האסל או המאיר? באמרו זה נבחנת השקפתו של פילוסוף יווני זה על הנסתר שבהגדרות והבנת החיים.

אחרון המאמרים והמרתק בהם, לפחות מה בחינה הסיפורתית, הוא המאמר תראפית האב-סרד — מילטון אריקסון. המאמר כוחות על-טבעיים ועל-חושיים ומביא תיאור ששיאו הוא מיפגשעמות, בין מילטון אריקסון, פסיכולוג אמריקאי, ובין הסופר אלדרס האכסלי (מחבר עולם חדש ונועז) ותיאורים מתוך סידרת מיפגשים בין השניים, שכמהלכם היפנט אריקסון את האכסלי, והגיע לתוצאות נוסח צאן קנזסה. לפיכך, תחלת על ניסוי קשה יותר בזכירת-תרי, שיבוצע במצב של תרדמה היפנוטית עמוקה. אריקסון בחר המישה ספרים מסיפורי-האכסלי, אשר האכסלי על-פי עדותו, לא עיין בהם שנים רבות. למעשה, לא זכר מתי עיין בהם בכלל. במצב של תרדמה היפנוטית עמוקה נתבקש לזהות את מיספרי העמודים של הקטעים שהיה בקריאתם. לגבי שניים מהספרים הישנו תוצאות מעולות: לא רק שהאכסלי ידע לומר מייד מיספר העמוד של הקטע, אלא שהמשיך וקרא בעלפה מהמקום שאריקסון עצרו בו...

לסיכום, חוברת מחשבות היא חוויה מלאה, מעבר למקום ולזמן, המעניקה לקורא היבטים מרתקים במיפגש בין אדם להגות ולמדע. חוברת מומלצת ביותר לקריאה, לאלה היכולים להשיגה.

מחשבות י.ב.מ. 52; עורכים: צבי ינאי וד"ר אילן עמית; הוצאת י.ב.מ.; 39 עמודים.

הניגוד בין סאגונים ומנותאים. צוואת האלוהים היא עדיין ושוב מות האלוהים. מות שהובא עד סוף דרכו, על התוצאות והסימפטומים הכרוכים בכך: עד גבול אי-הקדושה, ששם מתחיל פולחן הפוליטיקה... אחד ממוריו של לוי כסורבון, שהפך מאחד יותר תלמידו, הגריו כמילים: ברנאר הוא בנם המיבני של שני שרים — הפאשיזם והסמטאליזם ובהורים אלה, וביצור להיות יתום, עוסק צוואת האלוהים.

לוי מביא כסיפור תמונת-מצב של המאה העשרים והכוחות הרצחניים שלה, ממיין את מבססי הטוטאליטאריות, כשהוא טובע לשון של ריאליפילוסופיה, כמקבילה לריאליפוליטיקה, מטבע העוסקת בסביר הרבה יותר מאשר באמיתית.

גירסה עברית של השקפת לוי, היא בעלת חשיבות גדולה למתרחש בישראל של מחצית שנות השמונים, כחברה שבה קול המון מכתוב את מדיניות שתי המפלגות הגדולות, הליכוד והמערך. בפרק להתנוגן מפני אספסוף מוליך לוי את הקורא, לאותו מצב, שבו שליטים מצילים רחש-לך נחותים של המון, שליטים כמו היטלר, פטאלין ואחרים כרמה זו.

לוי מלגלג על מילחמת האידיאולוגיות של תקופתנו, כשהוא מוליך את הקורא לפרק אתונה או ירושלים.

כפרק זה הוא מעמת את ערכי היהדות (השפויים), ולא אלה של הרבנים בהנא, לווינגר ונושא כליהם הביצועי ה"כ חנן פורת) מול הגאונות האירופית, הוא כוחן את נרפותם של

פילוסוף לוי
יליד הפאשיזם והסמטאליזם

היהודים, את הטרגדיה היוונית כמיכח הנצח האירופי ואת הלילה-השחור והנוצרי של ימי-הביניים. והלאה עד לפאשיסטים ולקר מוניסטים של המאה העשרים, הניראים לו כפאגאנים של תקופתנו.

ברנאר-אנרי לוי, מורט פרט אחר פרט של שינאת-היהודים הנעוצה ככל רובדי התרבות והמסורת הצרפתית, כמרד לפאגאניות שעדיין שולטת באירופה.

בישראל של 1984, כאשר הימין שולט בכיפה, והמערך מצוי בפשיטת-דגל אידיאולוגית מוחלטת, וכן השמאל הישראלי — עשוי סיפרו של לוי, להביא להתעוררות אידיאולוגית ישראלית במתכונת חדשה, לארדווקא כדרכו, אבל תוך הליכה בנתיבים הבסיסיים שהוא מורה עליהם.

העובדה שבחברה הישראלית המרוקנת מאידיאולוגיה (מלבד האידיאולוגיה הימנית פאשיסטית של המתנחלים) לא צמח הוגה-דעות או פילוסוף כלשהו, מאז קום המדינה, עודד שהפילוסופים החדשים, של צרפת, מנצלים את ערכי-הרוח והמוסר היהודיים, כדי לתקן את חברותיהם — מעידה על החלל הרעיוני המאפיין את ישראל כיום.

ולכן, בארץ שבה אלה החושבים את עצמם לילדי-האלוהים מחללים שם זה, כאמנתם הנתעבת והלאומנית, יש לצוואת האלוהים חשיבות רבה.

כתבי-עת

מחשבות

מזה שנים אחדות מהווה עבודי כתבי-עת מחשבות הרואה-הארץ לעיתים לא-מוזמנות, חוויה-אישית, המשיכה למני לכמה שעות את

ממעל, בעוד בשכבותיו המכוסות של התל ישנים בעלי הבית של המיכר, כנתי, שזכנו ומתסיו שמתו בימים מקדם. הנתי הלוחמים הארעית, על גבי המות הנצח, ולצידה תופכת את הרוגע הנקטורני של התמונה לשקט מבשר רעות...

קטע הביקורת הנפתח בניסוח: לעתים קרובות מדברים פילוסופים מודרניים על תחושת הזריקת של האדם המודרני. על פי תמונת העולם המודרנית, הקופרניקית-ניוטונית, כדור-הארץ שלנו הוא רק גרם שמימי ועיר, בפינה נידחת, בתוך חלל... מתייחס לשיר מיועד, סבתנו מחיפה, שיר הבוחן את פיסת-העולם הגיאוגרפית-הדתית, של העולם הישן, כמילים: מידע, סבתנו מחיפה / וגלגלים אשר אין בהם פריצה / הננו כמו אדם וזיבן / בתוך ביצה העולם כביצה... חנינת שירי יין מציגה פן נוסף של עולמו ויצירתו של המשורר. כשיר מואר כמראהו נכתב: ושכול אשר רמיו מפוכים ברמעותיו / יגניו ברם אשכול ניסוף וידו / באילו ידדים עת יסובם אשיותיו / מיד ליד גורל עלי יהלום ירו. כאן בוחנים מחברי הקובץ את צילי השיר ואת משמעויותיו.

בשיר מת אב, שהיפה הרייה מלאכותית את המשורר נתן יונתן ואת זמרה-שווקים צביקה פיק, כתב המשורר: מת אב, ומת אלו, ומת חומם / גם נאסף תשרי ומת עיפם... יצירה ממוכמה, הוא מסע מרתק לעולמו של משורר יהודי מעולה, תוך בחינת מרכיבי שיריו ומשמעותיהם הנרחבות.

הוא קובץ עיוני מרתק, המעניק למעיין בו מימד פרספקטיבי של נצח השירה העברית.

עיון צוואת האלוהים

אילו הייתי אנציקלופדיסט בשנת 2000, הייתי רשם מתחת לערך סוציאליזם כך: נולד ב-1848, מת ב-1898... הסוציאליזם הקפיטליזם הם היינו הק... מה שקרוי סוציאליזם אינו אלא צורה אחרת של קפיטליזם... אמר באחד מראיונות רבים, הפילוסוף הצרפתי הצעיר, ממוצא יהודי ברנאר-אנרי לוי.

ברנאר-אנרי לוי, ממנהיגי מרד הסטודנטים בצרפת 1968, הוא אחד ממנהיגי גל הפילוסופים החדשים של צרפת, המבקרים בקפיות את השמאל הישן מצד אחד ואת הפאשיזם מצד שני. לוי, ספריו הופצו בצרפת בשנים האחרונות כמיליוני עותקים, הוא אלמוני-אידיאולוגי לישראלים.

כימים אלה ראה-הארץ בתרגום לעברית סיפרו השני, צוואת האלוהים (1), המייצג את השקפת-העולם הפסימיסטית-מפוכחת, שלוי הפך בשנים האחרונות אחד מנביאיה. הספר מייצג את סלירתו של לוי מאותה תרמית של אינטלקטואל מערבי ממוסד, המאפיין את "פי הנפש" בכל ארצות-המערב.

כפרק הפתיחה לסיפרו כותב לוי: האם יש צורך להדגיש — כדי לסכם דיברייסתיחה אלה שבהם כבר הארכתי יתר-עלי-מידה — שדרך זו היא יותר היפרש מוצא מאשר חזרה, כפי שאולי היה להבחין מן-העניין? שאין ולא כלום בין העיין בטקסט שאינו ניתן לפירוש אלא כמאבק נגד כל עבודה וזה ובין התפרצויות הקדושה ששרים לנו לעיתים נה לקרבות להיטי המודרניות? ושלמעשה כגד התפרצויות אלה, נגד השתפחויות אלה, נגד הרומנטיות האפלה מתייבב הימנר זה על שם ועל זחרה הקר של הלהבה, בהם אני תולה את תקוותי תורת משה איננה ארכאית, דבר אינו זה לה יותר מאשר החיפוש אחר שורשים. נרפסאלגיה זו למקורות, בהם משוטפת לה תמיד אותה רוח של שיכרון, רוח נתעבת שכבר גונתה בזמני עלייזי הנביאים. פרימאט החוק אינו תיאוקרטיה אלא להיפך, תוס-ראמן בכל צורה של התגלמות, בכל אלי-השקר, בכל האלים בכלל, בהם משתקפת מחדש בימים אלה של סוף המאה העשרים אותה בערות מוגת-לב המאפיינת את העתקים שבפליטויזמים. למען כי התנך הוא ספר ההתנגדות של זמננו, פירושו למען גם שהסתירה היסודית, שהיא המוקד והתימור של תקופתנו, היא למעשה

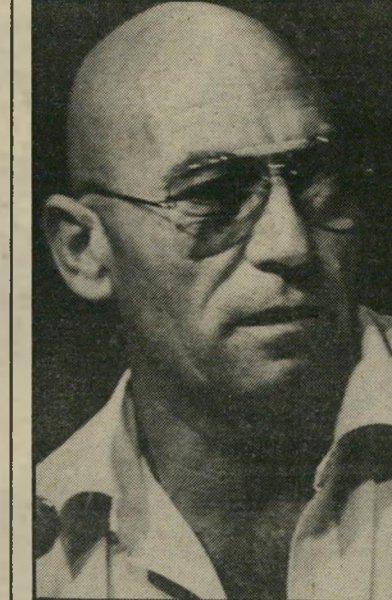
ברנאר-אנרי לוי - צוואת האלוהים עברית: תחילה ויתו דור-סנד; סידרת קו. אדום; עורך: גיורא רזן; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 162 עמודים (מכריח רכה).

אוירת התבטלות, הפרובינציה והאפסות, ה מאיינת רוב הזמן את חיי הרוח בארץ.

מחשבות, הרואה-ארץ עליידי חברת-המחש" ביס י.ב.מ. מעמיד עולם-ימולאו, כפרופורציות נכונות עבריות. כימים אלה ראתה-הארץ חוכרת מס 52 על מחשבות, הערכה בידי העורך הקבוע צבי ינאי ובהשתתפות ד"ר אילן עמית.

כמאמר חוזה חשרטט או החיים כשירטוט נבחן הסרט שנכתב וביים עליידי "פיטר גרינולאי, סרט המקיים איוון כמעט מושלם בין תוכן אינטלקטואלי מבריק לצורה קולנועית אסתטית.

זה סרט העוסק בעולמו של יוצר במאה ה-17,

עורך ינאי
פיתרון חידת צ'אן קאנטטה

ועשוי במתכון קולנועי כסיגנון אמנות הבארוק, אמנות שהגיעה לשיא פריחתה באותה מאה. ייחודו של סרט זה, מנותח כמעט פרט אחר פרט קולנועי, עד להבאת תמונה מלאה של יצירה יוצאת דופן זו.

בשיחה בשניים עם פרופסור חיים גייפמן על פרדוקסים ומשמעותם, מתגלה אותו עולם של פארדוקסים, שבילדות הארץ-הישראלית הגיע לשיאו, כמיסטיקה-ילדים משאל: אם